

Андрій Свінцицький

кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,
в. о. директора,
Науково-дослідний центр незалежних судових експертиз
Міністерства юстиції України
<https://orcid.org/0000-0002-9801-0535>

ФУНКЦІОНАЛ ЗАМОВЛЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕГРОВАНОГО ЧАТ-БОТА CHATGPT

В Україні судово-експертна діяльність проводиться відповідно до Закону України «Про судову експертизу», яким передбачено проведення судової експертизи як «дослідження на надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду» [1, ст. 1]. У цьому ж законі зазначено, що забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою повинно орієнтуватися на максимальне використання досягнень науки і техніки. Це означає активне впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем для оптимізації процесів судово-експертної діяльності, здатності інтегрувати новітні інформаційні технології у професійну діяльність судів для підвищення її ефективності.

На сьогодні одною із таких інформаційних технологій, яка розвивається найшвидше, є штучний інтелект. Він дає можливість розробляти технологічні рішення, що працюють за принципом людського інтелекту або близьким до нього. За короткий час свого існування штучний інтелект зробив прорив у різних галузях людської діяльності, впливаючи на їх розвиток. Його почали широко використовувати і в судовій діяльності різних країн для прискорення розгляду справ, підтримки прийняття рішень та забезпечення більшої об'єктивності під час розгляду справ.

Важливою моделлю у сфері штучного інтелекту, потужним інструментом за можливостями та принципами роботи є чат-боти. Одним із найвідоміших і популярних у сьогодні чат-ботів є ChatGPT, розроблений компанією OpenAI. Можливості ChatGPT щодо пошуку інформації, створення контенту, автоматизації рутинних завдань на основі автоматизації, персоналізації, економії часу та ресурсів, а також мінімізації помилок і людського фактора можуть значно прискорити й підняти на новий якісний рівень судово-експертну діяльність загалом і проведення судових експертиз зокрема.

Мета статті - розглянути необхідний функціонал замовлення судової експертизи в судових справах за допомогою інтегрованого чат-бота ChatGPT, який би відповідав законодавчим актам України, для прискорення його подання.

Ключові слова: *судова експертиза, замовник експертних послуг, штучний інтелект, чат-бот, ChatGPT, функціонал ChatGPT.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні штучний інтелект застосовують у різних сферах діяльності людства. Усе частіше у програмних системах його стали з'являтися чат-боти, які допомагають і в повсякденному житті, і у веденні бізнесу, і в навчанні тощо, полегшуючи отримання різноманітної інформації. Зрозуміло, що це не може залишити осторонь застосування штучного інтелекту і чат-ботів у судовій експертизі. Тому до цих питань залучаються науковці для проведення досліджень із метою знаходження

шляхів для запровадження штучного інтелекту і чат-ботів в судово-експертну діяльність. Такі дослідження проводили О. Гайдамашко [2], А. Горбатова [3], В. Зукін [4], Р. Іванина [5], В. В. Ковальов [6], Т. М. Міщенко [7], А. М. Найченко [8], А. Паскар [9], О. О. Посашков [10], У. Шадська [12]. Проте в дослідженнях цих науковців не розглядаються питання щодо функціонала чат-ботів для судово-експертної діяльності та судової експертизи зокрема.

Основна частина. Відповідно до Закону України «Про судову експертизу» «судова

експертиза - це дослідження на надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду» [1, ст. 1]. Цей Закон визначає правові, організаційні і фінансові основи судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки.

Максимальне використання досягнень науки і техніки поруч з іншими ключовими аспектами передбачає постійне створення, впровадження та вдосконалення нових продуктів, послуг і процесів, що базуються на науково-технічному прогресі, серед яких - активне впровадження цифрових технологій, штучного інтелекту й автоматизованих систем для оптимізації процесів.

Це також означає ґрунтовне розуміння сучасних наукових досліджень та їх практичної реалізації, здатності інтегрувати новітні інформаційні технології у сфери професійної діяльності для підвищення її ефективності.

На сьогодні одною із таких інформаційних технологій, яка розвивається найшвидше, є штучний інтелект. Він дає можливість розробляти технологічні рішення, що працюють за принципом людського інтелекту або близьким до нього.

Відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, яка схвалена наприкінці 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України, штучний інтелект визначено як організовану сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можна виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [11]. Концепцією також визначено пріоритетні сфери, у яких реалізуються завдання державної політики розвитку галузі штучного інтелекту: наука, інформаційна безпека, кібербезпека, правосуддя, економіка, правове регулювання тощо.

Першим же законодавчим актом у світі, що регулює використання штучного інтелекту, є Закон про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act), прийнятий Європейським

парламентом 13 березня 2024 року, в якому, за дослідженням А. Паскар, штучний інтелект розглядається як машинна, призначена для роботи з різними рівнями автономності, яка може проявляти адаптивність після розгортання та яка для явних або неявних цілей, на основі вхідних даних робить висновки, як генерувати результати, як-от прогнози, контент, рекомендації або рішення, які можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище [9].

За короткий час свого існування штучний інтелект завдяки здатності створювати контент, проводити дослідження й виконувати багато інших функцій, вивчаючи закономірності в наявних даних, зробив прорив у різних галузях людської діяльності, впливаючи на їх розвиток. Його почали широко використовувати і в судовій діяльності різних країн для прискорення розгляду справ, підтримки прийняття рішень та забезпечення більшої об'єктивності під час розгляду справ.

Важливою моделлю у сфері штучного інтелекту, потужним інструментом за можливостями та принципами роботи є чат-боти. Вони стають важливими помічниками в багатьох сферах, забезпечуючи швидку й ефективну взаємодію з користувачем. Слово «чат-бот» походить від англійського Chatbot. Це програма для автоматизації спілкування з відвідувачами сайту чи додатка, що створює ілюзію діалогу із «живим» оператором, насправді ж реакція на запити клієнтів, перебіг розмови й текстова її частина «прописані» завчасно [3].

Одним із найвідоміших і популярних у сьогоднішні чат-ботів є ChatGPT, розроблений компанією OpenAI. Він працює на основі великої мовної моделі, запрограмований на розуміння природної людської мови та генерування відповідей на основі великих масивів даних [5]. Це - провідна мультимодальна модель, яка інтегрує, інтерпретує різні типи даних одночасно та відрізняється високою швидкістю роботи, винятковими здібностями до міркування й розуміння контексту.

Як зазначає О. С. Гайдамашко, «ChatGPT - вельми розумна нейромережа з просунутою мовною моделлю (генерує розбірливі відповіді на будь-яке питання, пише есе, сценарії до фільмів, розв'язує математичні завдання, розуміється на програмуванні та може знайти помилку в коді або навіть написати його з нуля тощо), яку розробляє OpenAI» [2].

ChatGPT здатний автоматизувати рутинні завдання на основі автоматизації, персоналізації, економії часу та ресурсів, а також мінімізації помилок і людського фактора, тому може стати рушійною силою значних перетворень у судово-експертній діяльності, зокрема для проведення судових експертиз. Проте його інтеграція в судово-експертну діяльність повинна здійснюватися на основі концепції, яка б враховувала її принципи законності, повноти, об'єктивності, професійної етики тощо.

Одним із можливих застосувань чат-бота ChatGPT в судово-експертній діяльності є замовлення судової експертизи. Варто зазначити, що замовлення судової експертизи (залучення експерта) відповідно до чинного законодавства України, яке регулює процесуальні питання експертної діяльності, може здійснюватися:

- на підставі ухвали суду про призначення експертизи, якщо сторона судового процесу подає клопотання до суду щодо призначення експертизи або суд самостійно приймає таке рішення;

- на замовлення учасника справи, коли сторона судового процесу самостійно звертається до експерта на договірній основі.

Зрозуміло, що для цього ChatGPT повинний мати відповідні функціональні можливості. У комп'ютерній термінології це означає перелік дій, які може здійснювати електронний пристрій чи програмне забезпечення.

Отже, коли говорять про функціонал, мають на увазі, що саме може робити пристрій, програма або сервіс, які завдання він здатен вирішувати.

ChatGPT є функціональним чат-ботом, який на цей час може замінювати мобільні додатки чи сайти, оскільки платформа для чат-бота дає всі можливості повністю реалізувати функціонал мобільного додатка або сайту. Основною платформою для ChatGPT є офіційний сайт OpenAI (chat.openai.com). Крім того, існують офіційні мобільні додатки для iOS і Android, які дають змогу використовувати інструментарій ChatGPT.

Що стосується функціонала замовлення судової експертизи, то це сукупність дій та умов, що забезпечують призначення та проведення експертизи для встановлення обставин, які мають значення для судової справи. До нього входять: подання клопотання, його

розгляд, винесення ухвали чи постанови, вибір експерта чи установи, а також оплата витрат на проведення дослідження.

Підставою для проведення судової експертизи є процесуальний документ (постанова, ухвала), складений уповноваженою особою чи органом. Сторона, яка потребує експертизи, подає клопотання (замовлення на судову експертизу).

В умовах застосування ChatGPT, щоб оформити таке замовлення, потрібний набір опцій, який поєднає правовий аспект, документообіг і практичні потреби замовника. Ключовий функціонал для цього це:

- доступ до правової бази (Кримінального процесуального кодексу, Цивільного процесуального кодексу, Господарського процесуального кодексу, Кодексу України про адміністративні порушення та профільних законів), щоб замовлення відповідало законодавчим нормам;

- можливість генерації документів для автоматичного складання проєкту замовлення із зазначенням реквізитів, підстав, об'єкта дослідження, питань експерту;

- можливість вибрати тип експертизи (криміналістична, почеркознавча тощо);

- наявність вбудованого шаблонізатора, за допомогою якого формується текст під конкретний процес (кримінальний, цивільний, господарський);

- можливості персоналізації - можливість підтягування даних сторони у справі, номери впровадження у справі, реквізитів ухвали чи постанови;

- наявність засобів перевірки та надання порад для формування юридичного чек-листа правильності замовлення, попередження про ризики (наприклад, якщо питання мають характер, на які експерт не має права відповідати);

- можливості документообігу (експорт у Word/PDF для подання замовлення);

- наявність додаткового функціонала: прикладів схожих ухвал судів, судової практики щодо експертиз; довідника акредитованих експертних установ; засобів автоматичного створення супровідного листа і заявки на оплату експертизи.

Наявність вищезазначеного функціонала значно допоможе заявнику судової експертизи. Варто зазначити, що деякий базовий функціонал вже вбудований в ChatGPT і може

застосовуватися безплатно, це - генерація текстового контенту; доступ до мовної моделі GPT-3,5, але обмежений доступ до GPT-4o та до розширеного аналізу даних, завантаження файлів, перегляду вебсторінок і спеціальних GPT.

Проте слід зазначити, що поширення використання ШІ учасниками процесу може поглибити наявну нерівність у правовій системі, на думку У. Шадської, з якою ми погоджуємось, тому що «на макрорівні суди з більшими ресурсами, як правило, у великих містах або заможних регіонах, можуть швидше розробляти та впроваджувати інструменти ШІ порівняно з менш матеріально забезпеченими інституціями... На мікрорівні особи, які звертаються до суду без доступу до новітніх інструментів, можуть опинитися в менш вигідному становищі порівняно з тими, хто має можливість їх використовувати» [12]. Крім того, потрібні витрати на впровадження ШІ (чат-ботів), на навчання персоналу, підтримку інфраструктури, забезпечення кібербезпеки, постійне оновлення системи. Таким чином, ШІ може стати одним із бар'єрів, поглиблюючи нерівність у правовій системі.

І ще одною проблемою, на нашу думку, є недостатність нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту, його інструментів, як-от ChatGPT, в судовій експертизі та в судочинстві України загалом. Потрібні певні стандарти функціонала, у тому

числі для формування замовлень судової експертизи. При тому потенціал ChatGPT потрібно спрямувати на прискорення судово-експертної діяльності з обов'язковим дотриманням таких принципів, як верховенство права, рівність перед законом, пропорційність, прозорість, неупередженість і справедливість.

Висновки. Сьогодні штучний інтелект застосовують у різних сферах діяльності людства. Усе частіше у програмних системах його стали з'являтися чат-боти, одним із найвідоміших та популярних у сьогоденні є ChatGPT, який здатний автоматизувати рутинні завдання на основі автоматизації, персоналізації, економії часу та ресурсів, а також мінімізації помилок і людського фактора, тому може стати рушійною силою значних перетворень у судово-експертній діяльності, зокрема для проведення судових експертиз. Проте його застосування потребує певних стандартів функціонала, у тому числі для формування замовлень судової експертизи, та нормативно-правового регулювання використання штучного інтелекту, його інструментів, як-от ChatGPT, у судовій експертизі та в судочинстві України загалом, спрямованих на прискорення судово-експертної діяльності з обов'язковим дотриманням таких принципів, як верховенство права, рівність перед законом, пропорційність, прозорість, неупередженість і справедливість.

Список використаної літератури:

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 27.08.2025).
2. Гайдамашко О. ChatGPT заборонили в школах Нью-Йорка та для написання наукових робіт. *Техно (24tv.ua)*. 2023. URL: https://24tv.ua/tech/chatgpt-zaboronili-shkolah-nyuyorka-dlya-napisannya-naukovih_n2232015.
3. Горбатова А. Що таке чат-бот на сайті та як його налаштувати. *Блог KeyCRM*. URL: <https://blog.keycrm.app/uk/shho-take-chat-bot-na-sajti-ta-yak-jogo-nalashtuvati/>. Назва з екрана.
4. Зукін В. Штучний інтелект у судових системах: міжнародний досвід та практики, можливості для медичних судів. *Медекспрес*. 2024. URL: <https://medexpert.ua/articles/shtuchnij-intelekt-u-sudovih-sistemah-mizhnarodnij-dosvid-ta-praktiki-mozhливosti-dlja-medichnih-sudiv/>.
5. Іванина Р. Що таке ChatGPT, для чого він потрібен і чи варто його боятися? *Блог Elit-Web*. 2023. URL: <https://elit-web.ua/ua/blog/chto-takoe-chatgpt-dlja-chego-on-nuzhen-i-stoit-li-ego-bojatsja>. Назва з екрана.
6. Ковальов В. В. Сучасні електронні сервіси як засіб комунікації експертних установ із замовниками експертних послуг. *Криміналістичний вісник*. 2021. № 34 (2). С. 57-65. <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-34-2-57>.
7. Міщенко Т. М. Інтеграція ШІ-технологій в судово-експертну діяльність. *Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу* : наук. матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. 2024. КНДІСЕ. Київ. С. 131-134.

8. Найченко А. М. Використання штучного інтелекту ChatGPT в судочинстві України. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 2 (32). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-585-595](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-585-595).
9. Паскар А. Інновації та безпека: ключові аспекти першого закону про штучний інтелект. *Блог CHERNIVTSI LAW SCHOOL*. 02.05.2024. URL: <https://law.chnu.edu.ua/innovatsii-ta-bezpeka-kliuchovi-aspekty-zakonu-pro-shtuchnyi-intelekt/#:~:text=Загалом%2С%20закон%20про%20штучний%20інтелект%20встановлює%20пріоритет,з%20метою%20захисту%20прав%20та%20добробуту%20громадян.Назва з екрана>.
10. Посашков О. О. До питання впровадження штучного інтелекту в судові експертизи під час досудового розслідування кримінальних правопорушень. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 34 (1). С. 728-735. <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.58>.
11. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>.
12. Шадська У. Як штучний інтелект змінює судочинство? Нові можливості та ризики. *JustTalk (Майданчик про кримінальну юстицію)*. 2025. URL: <https://justtalk.com.ua/post/yak-shtuchnij-intelekt-zminyue-sudochinstvo-novi-mozhливosti-ta-riziki>. Назва з екрана.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1994). Pro sudovu ekspertyzu: Zakon Ukrainy vid 25.02.1994 No. 4038-XII [On Forensic Examination: Law of Ukraine dated February 25, 1994 No. 4038-XII]. Retrieved August 27, 2025, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
2. Haidamashko, O. (2023). ChatGPT zaboronyly v shkolakh Niu-Yorka ta dlia napysannia naukovykh robot [ChatGPT was banned in New York schools and for writing academic papers]. *Techno (24tv.ua)*. Retrieved from https://24tv.ua/tech/chatgpt-zaboronili-shkolah-nyuyorka-dlya-napisannya-naukovih_n2232015.
3. Horbatova, A. (n.d.). Shcho take chat-bot na сайti ta yak yoho nalashtuvaty [What is a website chatbot and how to set it up]. *KeyCRM Blog*. Retrieved from <https://blog.keycrm.app/uk/shho-take-chat-bot-na-sajti-ta-yak-jogo-nalashtuvati/>.
4. Zukin, V. (2024). Shtuchnyi intelekt u sudovykh systemakh: mizhnarodnyi dosvid ta praktyky, mozhlyvosti dlia medychnykh sudiv [Artificial intelligence in judicial systems: International experience and practices, opportunities for medical courts]. *Medekspres*. Retrieved from <https://medexpert.ua/articles/shtuchnij-intelekt-u-sudovih-sistemah-mizhnarodnij-dosvid-ta-praktiki-mozhlyvosti-dlja-medichnih-sudiv/>.
5. Ivanyna, R. (2023). Shcho take ChatGPT, dlia choho vin potriben i chy varto yoho boiatysia? [What is ChatGPT, what is it for, and should one be afraid of it?]. *Elit-Web Blog*. Retrieved from <https://elit-web.ua/ua/blog/chto-takoe-chatgpt-dlja-chego-on-nuzhen-i-stoit-li-ego-bojatsja>.
6. Kovalov, V.V. (2021). Suchasni elektronni servisy yak zasib komunikatsii ekspertnykh ustanov iz zamovnykamy ekspertnykh posluh [Modern electronic services as a means of communication between expert institutions and customers of expert services]. *Kryminalistychnyi visnyk - Criminalistics Bulletin*, 34 (2), 57-65. <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-34-2-57>.
7. Mishchenko, T.M. (2024). Intehratsiia Shl-tekhnolohii v sudovo-ekspertnu diialnist [Integration of AI technologies into forensic expert activity]. *Aktualni pytannia sudovoi ekspertolohii, kryminalistyky ta kryminalnoho protsesu - Current issues of forensic expertology, criminalistics, and criminal procedure* (pp. 131-134). Kyiv: Kyiv Scientific Research Institute of Forensic Expertise.
8. Naichenko, A.M. (2025). Vykorystannia shtuchnoho intelektu ChatGPT v sudochynstvi Ukrainy [Use of ChatGPT artificial intelligence in the judiciary of Ukraine]. *Aktualni pytannia u suchasni nauksi - Current Issues in Modern Science*, 2 (32). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2\(32\)-585-595](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-2(32)-585-595).
9. Paskar, A. (2024). Innovatsii ta bezpeka: kliuchovi aspekty pershoho zakonu pro shtuchnyi intelekt [Innovation and security: Key aspects of the first artificial intelligence law]. *Chernivtsi Law School Blog*. Retrieved May 2, 2024, from <https://law.chnu.edu.ua/innovatsii-ta-bezpeka-kliuchovi-aspekty-zakonu-pro-shtuchnyi-intelekt/>
10. Posashkov, O.O. (2025). Do pytannia vprovadzhennia shtuchnoho intelektu v sudovi ekspertyzy pid chas dosudovoho rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen [On the issue of implementing artificial intelligence in forensic examinations during pre-trial investigation of criminal offenses]. *Visnyk Kryminalohichnoi asotsiatsii Ukrainy - Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, 34 (1), 728-735. <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.58>.

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020). Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku sztuchnoho intelektu v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.12.2020 No. 1556-r [On Approval of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 2, 2020 No. 1556-r]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>.
12. Shadska, U. (2025). Yak sztuchnyi intelekt zminiue sudochynstvo? Novi mozhlyvosti ta ryzyky [How does artificial intelligence change the judiciary? New opportunities and risks]. *JustTalk*. Retrieved from <https://justtalk.com.ua/post/yak-shtuchnij-intelekt-zminyue-sudochinstvo-novi-mozhlivosti-ta-riziki>.

Andrii Svintsytskyi. The functionality of ordering forensic examinations using the integrated ChatGPT chatbot

In Ukraine, forensic activities are carried out in accordance with the Law of Ukraine “On Forensic Examination”, which provides for forensic examination as «research to provide conclusions on issues that are or will be the subject of judicial proceedings» [1, Art. 1]. The same law states that ensuring justice in Ukraine through independent, qualified, and objective expertise should be based on the maximum use of scientific and technical achievements. This means the active introduction of digital technologies and automated systems to optimize forensic examination processes and the ability to integrate the latest information technologies into the professional activities of courts to increase their efficiency.

Today, one of the fastest-growing information technologies is artificial intelligence. It allows the development of technological solutions that work on the principle of human intelligence or close to it. In a short time, artificial intelligence has made a breakthrough in various fields of human activity, influencing their development. It has begun to be widely used in the judicial activities of various countries to speed up the consideration of cases, support decision-making, and ensure greater objectivity in the consideration of cases.

Chatbots are an important model in the field of artificial intelligence and a powerful tool in terms of capabilities and operating principles. One of the most famous and popular chatbots today is ChatGPT, developed by OpenAI. ChatGPT's capabilities in searching for information, creating content, automating routine tasks based on automation, personalization, saving time and resources, as well as minimizing errors and the human factor, can significantly accelerate and raise forensic activities, and in particular, forensic examinations, to a new level of quality.

The purpose of this article is to consider the functionality of ordering forensic examinations in court cases using the integrated ChatGPT chatbot, which would comply with Ukrainian legislation, in order to speed up its submission.

Keywords: forensic examination; customer of expert services; artificial intelligence; chatbot, ChatGPT, ChatGPT functionality.